

Chwistrelliad endosgopig o gyfryngau chwyddo ar gyfer afiechyd gwrthlif gastro-sefnigol

**Deall arweiniad NICE –
gwybodaeth i bobl sy'n ystyried y
weithdrefn, a'r cyhoedd**

Chwistrelliad endosgopig o gyfryngau chwyddo ar gyfer afiechyd gwrthlif gastro-sefnigol

Deall arweiniad NICE – gwybodaeth i bobl sy'n ystyried y weithdrefn, a'r cyhoedd

Dyddiad cyhoeddi: Ebrill 2004

I archebu copïau

Gellir archebu copïau o'r llyfryn hwn o Linell Ymateb y GIG; ffoniwch 0870 1555 455 a dyfynnwch y rhif cyfeirnod N0538. Mae copi Saesneg yn unig ar gael hefyd, rhif cyfeirnod N0537. Mae arweiniad ymyriadau NICE y seiliwyd y wybodaeth hon arno ar gael o wefan NICE (www.nice.org.uk). Gellir cael copïau o Linell Ymateb y GIG hefyd, rhif cyfeirnod N0536.

Y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol

MidCity Place
71 High Holborn
London
WC1V 6NA

Gwefan: www.nice.org.uk

ISBN: 1-84257-598-8

Cyhoeddwyd gan y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol
Ebrill 2005

Cysodwyd gan Icon Design, Eton
Argreffir yn ôl y Galw

©Y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol, Ebrill 2004. Cedwir pob hawl. Gellir atgynhyrchu'r deunydd hwn am ddim at ddibenion addysgol ac at ddibenion nad ydynt yn gysylltiedig ag elw o fewn y GIG. Ni chaniateir ei atgynhyrchu gan neu ar gyfer sefydliadau masnachol heb ganiatâd ysgrifenedig uniongyrchol y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol.

Cynnwys

Ynglŷn â'r wybodaeth hon	4
Ynglŷn â phigiad endosgopig o gyfryngau chwyddo	5
Beth y mae NICE wedi'i benderfynu?	8
Beth y mae'r penderfyniad yn ei olygu i chi	9
Gwybodaeth bellach	10

Ynglŷn â'r wybodaeth hon

Mae'r wybodaeth hon yn disgrifio'r arweiniad y mae'r Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol (NICE) wedi ei ddsbarthu i'r GIG ar weithdrefn a elwir yn bigiad endosgopig o gyfryngau chwyddo. Nid yw'n ddisgrifiad cyflawn o'r hyn y mae'r weithdrefn yn ei olygu – dylai tîm gofal iechyd y claf ei disgrifio yn fanwl.

Mae NICE wedi edrych ar p'un a yw chwistrelliad endosgopig o gyfryngau chwyddo yn ddigon diogel ac yn gweithio'n ddigon da i'w defnyddio fel triniaeth arferol i drin afiechyd gwrthlif gastro-sefnigol.

Er mwyn llunio'r arweiniad hwn, mae NICE wedi:

- edrych ar ganlyniadau astudiaethau o ba mor ddiogel yw chwistrelliad endosgopig o gyfryngau chwyddo ac o ba mor dda y mae'n gweithio
- gofyn am farn arbenigwyr
- gofyn am farn sefydliadau sy'n cynrychioli gweithwyr gofal iechyd proffesiynol a'r cleifion a'r gofalmwyr yr effeithir arnynt gan yr arweiniad hwn

Mae'r arweiniad hwn yn rhan o'r gwaith y mae NICE yn ei wneud ar 'ymyriadau' (gweler 'Gwybodaeth bellach' ar dudalen 10).

Ynglŷn â phigiad endosgopig o gyfryngau chwyddo

Mae afiechyd gwrthlif gastro-sefnigol (GORD) yn gyflwr cyffredin sy'n achosi i gynnwys y stumog ddod yn ôl i fyny neu 'wrthlifo' i'r sefnig (corn gwddf) a'i wneud yn llidiog. Caiff ei achosi gan broblemau gyda'r cyhyr sffincter, sef y cylch o gyhyrau a fydd fel arfer yn cau'r agoriad rhwng y sefnig a'r stumog. Gall pobl sydd â GORD gael symptomau sy'n gysylltiedig â'r 'gwrthlifo' hwn, megis d_r poeth, dadlynciad (pan fydd cynnwys y stumog yn dod nôl cyn belled â'r geg) neu flas asidig yn y geg. Gall symptomau eraill gynnwys anhawster wrth lyncu a phesychu neu wichian.

Caiff pobl sy'n dioddef o symptomau ysgafn eu trin â meddyginiaethau fel arfer, megis meddyginiaethau gwrth-asid neu gyffuriau a elwir yn atalyddion pwmp proton (PPI) sy'n gostwng y swm o asid, a chânt eu cynghori i wneud rhai newidiadau i'w ffordd o fyw.

Weithiau bydd angen llawdriniaeth ar gyfer pobl nad ydynt yn ymateb i hyn, neu ar gyfer pobl a fydd yn gwrthlifo swm mawr o gynnwys eu stumog (a elwir yn wrthlif crynswth).

Gallai chwistrelliad endosgopig o gyfryngau chwyddo fod yn ddewis amgen i lawdriniaeth. Telesgop main hyblyg yw endosgop a gaiff ei roi i lawr y sefnig fel y gall y llawfeddyg weld beth mae'n ei wneud. Cyn dechrau'r weithdrefn

rhoddir meddyginiaeth i'r claf i'w helpu i ymlacio ynghyd â phigiad gwrthfotig. Caiff tiwb main iawn a elwir yn gathetr ei roi drwy'r endosgop i'r fan lle mae'r sefnig yn cwrdd â'r stumog, a elwir yn 'gyffordd gastro-sefnigol'. Caiff math arbennig o gyfrwng chwyddo meddygol neu 'lenwad' ei chwistrellu i mewn i'r gyffordd drwy ddefnyddio'r cathetr. Mae hyn yn gwneud y mynediad i'r stumog yn gulach, fel na all cynnwys y stumog basio yn ôl. Yn aml, rhoddir pedwar chwistrelliad o amgylch y sefnig yn ystod y weithdrefn.

Pa mor dda y mae'n gweithio

Yr hyn a ddywedodd yr astudiaethau

Daeth y rhan fwyaf o'r dystiolaeth yr edrychodd NICE arni o un astudiaeth o 85 o gleifion oedd â GORD a oedd wedi bod yn defnyddio PPIs am amser hir. Dangosodd hyn bod dwy ran o dair o'r cleifion (57 o'r 85 o gleifion) wedi gallu rhoi'r gorau i gymryd PPIs flwyddyn ar ôl cael y weithdrefn. Yn ogystal, dim ond hanner y cyffuriau a ddefnyddiwyd yn flaenorol yr oedd eu hangen ar wyth o gleifion eraill. Dywedodd cleifion bod symptomau megis dŵr poeth a dadlynciad wedi gwella ar ôl blwyddyn. Gwellodd symptomau eraill ychydig, megis cyfanswm yr asid a fesurwyd yn y sefnig.

Er bod yr astudiaethau yn dangos bod symptomau rhai cleifion yn llai difrifol, nid oeddynt yn dangos bod llai o lid yn y sefnig ar ôl triniaeth. Hefyd, yr oedd pa mor dda yr oedd y driniaeth wedi gweithio yn dibynnu ar faint o'r cyfrwng chwyddo a ddefnyddiwyd, ac efallai y byddai angen ailadrodd y driniaeth i'w gadw ar lefel benodol.

Yr hyn a ddywedodd yr arbenigwyr

Roedd yr arbenigwyr o'r farn bod y weithdrefn hon yn rhy newydd i allu penderfynu pa mor dda y mae'n gweithio.

Risgiau a phroblemau posibl

Yr hyn a ddywedodd yr astudiaethau

Y broblem fwyaf cyffredin a nodwyd oedd poen yn y frest ar ôl y weithdrefn. Profwyd hyn gan o leiaf hanner y cleifion, ond nid oedd yn ddifrifol ac ni pharodd. Roedd y problemau eraill yn cynnwys problemau wrth lyncu, cyfog a thwymyn.

Yr hyn a ddywedodd yr arbenigwyr

Nid oedd gan yr arbenigwyr unrhyw bryderon penodol am ddiogelwch y weithdrefn.

Beth y mae NICE wedi'i benderfynu?

Mae NICE wedi penderfynu, os bydd meddyg am roi chwistrelliad endosgopig o gyfryngau chwyddo, y dylai sicrhau bod y claf yn deall yr hyn y mae'r weithdrefn yn ei olygu a bod ansicrwydd o hyd am ddiogelwch y weithdrefn a pha mor dda y mae'n gweithio. Dylid sicrhau bod trefniadau arbennig ar waith fel mai dim ond ar ôl cael y drafodaeth hon y bydd y claf yn cytuno (rhoi caniatâd) i gael y weithdrefn.

Beth y mae'r penderfyniad yn ei olygu i chi

Efallai fod eich meddyg wedi cynnig chwistrelliad endosgopig o gyfryngau chwyddo i chi ar gyfer GORD. Mae NICE wedi ystyried y weithdrefn hon am ei bod yn gymharol newydd. Mae NICE wedi penderfynu bod ansicrwydd am fanteision a risgiau chwistrelliad endosgopig o gyfryngau chwyddo y mae angen i chi eu deall cyn cytuno i'w gael. Dylai eich meddyg drafod y manteision a'r risgiau gyda chi. Efallai fod rhai o'r manteision a'r risgiau hyn wedi'u disgrifio uchod.

Gwybodaeth bellach

Mae gennych hawl i gael yr holl wybodaeth ac i gymryd rhan yn y penderfyniad a wneir am y driniaeth a gewch. Efallai y byddwch am drafod yr arweiniad hwn gyda'r meddygon a'r nyrsys sy'n gofalu amdanoch.

Gallwch ymweld â gwefan NICE (www.nice.org.uk) i gael gwybodaeth bellach am y Sefydliad Cenedlaethol dros Ragoriaeth Glinigol a'r Rhaglen Ymyriadau. Mae copi o'r arweiniad llawn am chwistrelliad endosgopig o gyfryngau chwyddo ar wefan NICE (www.nice.org.uk/IPG055guidance), neu gallwch archebu copi o'r wefan neu drwy ffonio Llinell Ymateb y GIG ar 0870 1555 455 a dyfynnu rhif cyfeirnod N0536. Mae'r dystiolaeth a ystyriodd NICE wrth ddatblygu'r arweiniad hwn hefyd ar gael o wefan NICE.

Dyddiad: Ebrill 2004